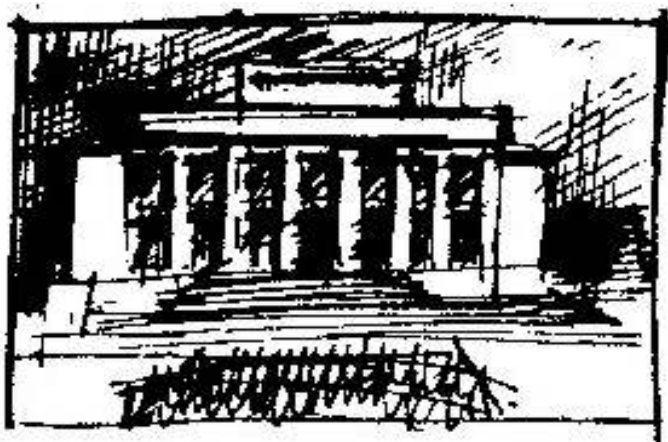

Z P R A V O D A J

Spolek přátel
Národního divadla Brno

www.spndb.cz

Vážení a milí přátelé – opery, baletu a činohry,
příznivci opery, baletu a činohry,

jsou sice prázdniny, o kterých novináři mluví jako o „okurkové sezoně“, ale kulturních akcí je tolik, že by bylo škoda aspoň ve zkratce je nepřipomenout. Brno je hrdým nositelem titulu Kreativní město hudby UNESCO. Přesvědčit se o tom můžete na každém kroku (klasika, folklor, pop, rock... na místech známých i nečekaných). Neméně pestrá je nabídka divadelních představení – Biskupský dvůr, Špilberk, Kraví hora... Až do 28. 8. potkáte ve městě sochy a objekty domácích i zahraničních umělců v rámci bienále Brno Art Open. Takže – budete-li mít chuť a náladu, čtěte.

ZAHÁJENÍ DIVADELNÍ SEZONY 2022/23: 7. září 2022 v 18 hodin

se na piazzettě u Janáčkova divadla uskuteční OPEN AIR KONCERT. Účinkovat budou sólisté, sbor a orchestr Janáčkovy opery v čele s dirigentem Marko Ivanovičem a členové činohry NdB. Vstup volný.

Zprávy výboru:

Upozorňujeme, že v době prázdnin se nekonají schůze výboru a nelze tudíž platit příspěvky ani přijímat přihlášky. Setkáme se opět první středu v září, tj. 7. 9. 2022.

Naši jubilanti v červenci a srpnu (kulaté a půlkulaté narozeniny)

Karel Sommer
Jana Wagnerová
Marta Palatová
Eliška Klímová
Eva Juráková
Jiří Štěpán
Zdeňka Váňová
Zuzana Dorazilová

Alexandra Valičová
Eliška Straková
Ludmila Horáková
Hana Humpolíková
Eleonora Vlčková
Mirko Vyskočil

Marta Frolišková
Miroslava Svobodová
Antonín Sedlák
Miroslava Říhová
Olga Vlašínová
Jiřina Knotková
Veronika Bromová
Šárka Hloušková

Vážení jubilanti, členové výboru SPNdB Vám upřímně přejí zdraví, životní pohodu, kterou si můžete přivodit třeba tím, že si každý den vyhradíte nějaký čas pro sebe a klidně nebudete dělat vůbec nic – i to může být důvod ke spokojenosti, radosti.

Divadelní jubilea, vzpomínky – červenec

☞ 3. 7. 1977 se narodil basista Zdeněk Plech. V NdB jsme ho mohli vidět např. v roli Komtura v Mozartově *Donu Giovannim*.

☞ 9. 7. 1972 zemřel tenorista Josef Otakar Masák (*27. 12. 1899). Studoval medicínu – zpěv soukromě. Profesionální dráhu začal ve vinohradské opeře, odtud přešel do divadla Uranie a pak do vídeňské Lidové opery. V l. 1924 – 26 byl angažován v Olomouci, od r. 1926 v pražském ND, kde s krátkými přestávkami působil až do r. 1961. Patřil k oporám souboru. Z rolí: Jíra, Kozina, Mít'a Karamazov, Tannhäuser, Lohengrin, Max, Cavaradossi, Ctirad, Heřman, Dalibor. Jeho hlas je zachován na několika snímcích ze Šárky, Hubičky a Dalibora. Jeho manželkou byla známá sopranistka Naďa Kejřová.

☞ 11. 7. 1807 se narodil tenorista Josef Ticháček (†18. 1. 1886). Pocházel z tkalcovské rodiny. Zpívat začal v broumovském kostelním kůru. V r. 1830 se stal sboristou vídeňské Dvorní opery, v l. 1834 – 38 sólista ve Štýrském Hradci. V období 1838 – 70 byl předním tenoristou drážďanské opery, prvním představitelem Rienziho a Tannhäusera R. Wagnera, jehož byl pomocníkem a přítelem.

☞ 14. 7. 1912 se narodila sopranistka Jaroslava Procházková (†22. 12. 1978). Studovala na konzervatoři činoherní obor, zpěv soukromě. První angažmá v Uranii bylo činoherní, v Plzni a Hradci Králové (1932 – 35) už zpívala v operetě. Po krátkém angažmá v Olomouci a Českých Budějovicích byla přijata do Divadla 5. května. Hostovala ve Vídni, Štýrském Hradci. Po sloučení Opery 5. května s ND Praha zde působil do r. 1973. Z rolí: Aida, Tosca, Turandot... Má řadu rozhlasových a gramofonových snímků.

☞ 15. 7. 1952 se narodil tanečník, choreograf, pedagog a divadelní ředitel Zdeněk Prokeš. Stručně z jeho přebohatého uměleckého života:

- po absolutoriu konzervatoře tanečník v Hudebním divadle Karlín, studium HAMU
- 1979 – 83 Státní divadlo Ostrava – choreograf, zakladatel Mladého baletu
- do r. 1990 šéf baletu Hudebního divadla Karlín
- 1991 – 2004 choreograf a šéf baletu ND Brno
- 2003 – 2007 ředitel Národního divadla Brno
- od r. 2009 poradce ředitele ND Praha, vedoucí odboru vnějších vztahů
- 2010 – 17 umělecký šéf Laterny magiky
- Pedagogické působení – 1994 – 2011 choreografie a baletní dramaturgie na JAMU, 1996 – 2006 choreografie a režie baletu na Taneční katedře AMU v Praze
- Dlouholetý předseda Tanečního sdružení, organizátor tanečních festivalů, soutěží...
- Choreografie – balety, opery, operety, muzikály, činohry pro česká i zahraniční divadla
- Spolupráce s televizí (přes 80 choreografií), řada ocenění (1977, 1979, 1981, 1989...)

☞ 15. 7. 1992 zemřela sopranistka Milada Jirásková (*15. 11. 1908). Studovala FF UK, zpěv soukromě. V sezoně 1936/37 byla členkou plzeňské opery, dále v Bratislavě a od r. 1939 v pražském ND. Zpívala Violettu, Neddu, Terinku, Micaelu, Musettu, ale od 50. let dostávala jen menší role. Zastávala i funkci asistentky režie. Záslužná byla její činnost překladatelská, režisérská (první provedení Prodané nevěsty v Albánii) a pedagogická na konzervatoři a JAMU. Má několik gramofonových nahrávek. Z ND odešla v r. 1973.

☞ 17. 7. 1957 se narodil barytonista Vratislav Kříž. Po absolutoriu pražské konzervatoře se dále soukromě vzdělával. V l. 1983 – 87 byl angažován v Ústí n. Labem, od r. 1987 v ND Praha. Pro jeviště vybavený atraktivním zjevem a znělým hlasem se uplatnil v elegantních úlohách typu Dona Giovanniho, Eugena Oněgina. Z dalších rolí: Figaro, markýz Posa, Marcel, Enrico, Přemysl, Bohuš. Má několik cenných nahrávek na CD.

☞ 18. 7. 1917 se narodil barytonista Teodor Šrubař (†8. 7. 1979). Studoval práva, ale i zpěv na brněnské konzervatoři. Od r. 1941 byl angažován do ND, od r. 1943 jako řádný sólista. Z rolí: Přemysl, Telramund, Rigoletto, markýz Posa, Bludný Holanďan, Petr Vok... Často hostoval v zahraničí, významná byla jeho činnost koncertní i v nahrávacích studiích gramofonových, rozhlasových a televizních.

☞ 21. 7. 1947 se narodil tanečník Zdeněk Hanzlovský. Danseur noble se suverénní klasickou technikou a kultivovaným elegantním projevem, výborný taneční partner pro brněnské primabaleríny. Výčet rolí napoví víc: Spartakus, Savankul (*Matčino pole*), Princ (*Spící krasavice*, *Louskáček*, *Popelka*, *Labutí jezero*), Oberon (*Sen noci svatojanské*), Vévoda Albert (*Giselle*), Radúz, Kolas (*Marná opatrnost*), Honza, Král (*Šach králi*), Carevič Ivan (*Pták ohnivák*), Don José, Toreador (*Carmen*), Muž (*Svěcení jara*), Menzer (*Sedm krasavic*), Jan Kašpar Debureau (*Pierot*), Othello, Otrok (*Šeherezáda*), Adam (*Stvoření světa*), Mládenec (*Špalíček*), Mazur C dur (*Sylfidy*)... Pamětníci jistě mají některé tanečnickovy kreace v paměti

☞ 22. 7. 1962 se narodila sopranistka Eva Dřízgová – Jirušová. Po absolutoriu brněnské konzervatoře se stala sólistkou v Olomouci, poté přešla do Ostravy, kde se stala oporou lyrického či mladodramatického oboru. Přesvědčivý pěvecký i herecký projev i atraktivní jevištní zjev uplatňovala např. jako Mařenka, Taťána, Butterfly, Mimi, Liška Bystrouška, Mélisanda... Pravidelně hostovala v pražském ND, má nahrávky v rozhlase, televizi, na CD. Je dvojnásobnou držitelkou Ceny Thálie.

☞ 22. 7. 1972 zemřel skladatel a pedagog Pavel Bořkovec (*10. 6. 1894). Absolvent pražské konzervatoře (žák J. Kříčky, J. B. Foerstra, 1925 – 27 mistrovské třídy J. Suka) byl od r. 1929 svobodný umělec, 1948 – 64 profesor skladby na pražské AMU. Opery: *Satyr*, *Paleček*.

☞ 23. 7. 1922 se narodila sopranistka Marie Burešová (†21. 6. 1963). Zpěv studovala na brněnské konzervatoři a JAMU – v té době hostovala v brněnské opeře. V l. 1953 – 57 byla sólistkou v Olomouci, 1957 – 63 angažována v Ostravě. Z rolí: Rosina, Violetta, Mimi, Hraběnka, Donna Elvíra, Pamina, Alžběta...

☞ 24. 7. 1982 zemřela sopranistka Blažena Kosková (*18. 1. 1911). Vystudovala učitelský ústav, zpěv studovala soukromě. Začínala v Opera-Studiu, kde zpívala Rusalku, jako Vendulka hostovala v Olomouci, Ostravě. Od r. 1942 byla angažována v Plzni, kde debutovala jako Milada. V r. 1945 přešla do Liberce již jako zralá umělkyně (Mařenka, Eva, Aida, Tosca, Jenůfa...). V r. 1948 nastoupila do angažmá brněnského, které r. 1951 ukončila.

☞ 27. 7. 1992 zemřel tenorista Jiří Holešovský (*22. 10. 1930). Divadelní dráhu začal jako tanečník. Pěveckou dráhu zahájil v r. 1956 v kladenské operetě, v r. 1960 odešel do Prešova, v sezoně 1961/62 opereta v Teplicích, poté opera v Ústí n. Labem, kde během šesti let dostal řadu vděčných uměleckých příležitostí (Almaviva, Don Ottavio, Albert Herring). V l. 1968 – 91 působil v brněnské opeře, kde se nejlépe představil v operách moderních.

☞ 31. 7. 1942 se narodil dirigent Jan Zbavitel. Na ostravské konzervatoři studoval hoboj, klavír a kompozici, na JAMU přidal dirigování. Už během studia působil jako korepetitor a sbormistr v brněnské opeře. Od r. 1979 byl dirigentem v Ústí n. Labem. Po šesti letech se vrátil jako dirigent do

Brna. Od r. 1992 působil v Bratislavě, později byl šéfem opery v Brně (do r. 1999). Dlouholetý pedagog na JAMU – obor dirigování.

☞ Nedávno oslavil padesátiny jeden z výrazných tanečníků spjatý s pražským Komorním baletem – Petr Kolář. Po studiích na brněnské konzervatoři, tehdy ještě Hudebně taneční škole, získal okamžitě angažmá u Pavla Šmoka.

Divadelní jubilea, vzpomínky – srpen

📖 3. 8. 1967 se narodila sopranistka Daniela Straková Šedrlová. Studovala na brněnské konzervatoři. Po absolutoriu byla rok členkou operního studia při ND Praha. Odtud byla vyslána na studijní pobyt do Itálie (prodloužil se na 3 roky). Po návratu se na konkurz dostala do Opery NdB. Na umělecké kvality upozornila v mnoha rolích: Blaženka, Mařenka, - Vendulka, Violetta, Anna ve Verdiho opeře *Nabucco*, Norina (*Don Pasquale*), Kněžka v *Aidě*, Micaela v *Carmen*...

📖 9. 8. 1952 se narodil tanečník Jiří Kyselák († listopad 2017). Mohli bychom téměř slovo od slova opsat životopis Zdeňka Hanzlovského včetně rolí. Oba tanečníci často alternovali, oba spolu s výbornými tanečnickými partnerkami nechali silnou stopu v určitém období brněnského baletu.

📖 12. 8. 1957 se narodil dirigent Petr Chromčák. Absolvent dirigentského oddělení JAMU od r. 1986 působil jako sbormistr v Ostravě, od r. 1988 jako dirigent v B. Bystrici, dále v Českých Budějovicích, kde byl od r. 1992 šéfdirigentem. Pohostinsky dirigoval ve Státní opeře Praha, ND Brno, v Plzni, Opavě...

📖 14. 8. 1917 se narodila tanečnice Mira Figarová (†13. 1. 2013). Začínala v rytmické škole Elišky Blahové, pokračovala v baletní škole I. V. Psoty, v baletní škole Jelizavety Nikolské v Praze. S jejím souborem vystoupila na mezinárodní výstavě *Století pokroku* v Chicagu, ale také v Detroitu, Clevelandu a New Yorku. Po návratu získala smlouvy na angažmá v pražských divadlech. V r. 1936 se ze zahraničí vrátil I. V. Psota – nabídl jí místo v Brně a ona neváhala. V období 1936 – 41 byli jejími jevištními partnery I. V. Psota, M. Zlochovský a S. Remar. Když bylo Zemské divadlo zavřeno, působila v Olomouci. V l. 1945 – 61 tančila nejčastěji s R. Karhánkem, K. Tolarem, J. Nermutem, J. Kubálkem a K. Janečkou. Primabalerína, které byl vlastní přirozený talent, vynikající taneční technika a krásný jevištní zjev, vytvořila řadu mimořádných kreací (Kolombína, Prolog v původní premiéře *Romea a Julie*, Odilie, Swanilda a další). Vedle tance se věnovala pedagogické práci – nejprve v Psotově baletní škole, od r. 1946 na brněnské konzervatoři. Aktivní kariéru ukončila v r. 1961, kdy se rozhodla následovat svého manžela, pěvce Zdeňka Kroupu (15. 11. 1921 – 7. 1. 1999) do Lince. Získala Cenu Thálie za celoživotní mistrovství v oboru balet, Cenu města Brna a další ocenění. Od r. 2016 nese její jméno ulice v Brně – Králově Poli.

📖 20. 8. 1937 zemřel tenorista Hanuš Lašek. Vystudoval učitelský ústav. Pěvecky se školil v Praze a Vídni. V ND Praha debutoval jako Max v r. 1886, odešel však do Opavy (1887 – 88), později působil ve Vídni a Brémách. V ND byl angažován v l. 1892 – 97, hostoval zde i později. Byl svědomitý, pohotový provozní tenorista. Z rolí: Dráteník, Jeník, Lohengrin, Stolzing...

📖 23. 8. 2007 zemřel dirigent a varhaník František Preisler (*3. 10. 1973). Absolvent brněnské konzervatoře (varhany) soukromě studoval zpěv, kompozici a dirigování, pak JAMU. Studium zakončil mistrovským dirigentským kurzem ve Vídni. Od r. 1990 byl korepetitorem brněnské opery, později v operním souboru jako dirigent. V r. 1994 nastudoval v Praze muzikál *Jesus Christ Superstar*. Poté působil jako šéfdirigent Hudebního divadla v Karlíně, od r. 1993 dirigent ND.

📖 23. 8. 1872 se narodil sbormistr a skladatel Jaromír Herle (†30. 11. 1945). Studoval hru na housle, klavír a varhany. Působil jako pedagog a sbormistr v Jugoslávii. V l. 1898 – 1920 byl členem vídeňské Dvorní opery nejdříve jako zpěvák, poté sbormistr. V l. 1921 – 36 sbormistr ND, vedl rovněž pražský sbor Hlahol. Jeho poměrně rozsáhlé skladatelské dílo však pro malou osobitost do vývoje české hudby nezasáhlo.

📖 27. 8. 1882 se narodil skladatel Jaroslav Křička (†23. 1. 1969). Studoval pražskou konzervatoř, hudební vzdělání si doplnil v Berlíně. Působil v Rusku, po návratu jako sbormistr Hlaholu, od r. 1919 profesor pražské konzervatoře. Opery: *Hipolyta*, *Bílý pán aneb Těžko se dnes duchům straší*, *Jáchym a Juliána*.

📖 29. 8. 1947 se narodil tenorista Vojtěch Filip. Studoval na Lidové konzervatoři v Praze, krátce i na AMU u R. Tučka. Již během studií zpíval ve sboru ND, od r. 1978 byl angažován jako sólista v Liberci, dále v Ústí n. Labem, v Brně (1983 – 84), stálý host teplické operety, od r. 1988 sólista ND, po rozdělení souborů do r. 1993 ve Státní opeře Praha. Z rolí: Don Carlos, Cavaradossi, Don Antonio, Ladislav Podhájský...

📖 Brněnská varhanice Alena Štěpánková – Veselá, první polistopadová rektorka JAMU, oslavila 99. narozeniny s varhanami v jezuitském kostele Nanebevzetí Panny Marie na závěr letošního 42. ročníku Brněnského varhanního festivalu. Na koncertě se podílel varhaník Petr Kolař.

Osobnosti světové hudby – červenec

🎵 7. 7. 1937 se narodila ruská mezzosopranistka Jelena Vasiljevna Obrazcovová. Dcera technika a amatérského hudebníka studovala na radiotechnickém učilišti. Po čase školu opustila a byla přijata na konzervatoř. Ještě před absolutoriem debutovala jako Marina v *Borisi Godunovovi* na scéně Velkého divadla v Moskvě. Do jeho souboru byla přijata a už v r. 1964 s ním vystoupila v milánské La Scale. Od té doby hostovala na předních světových scénách. V r. 1970 zvítězila v soutěži P. I. Čajkovského v Moskvě, týž rok v Barceloně. Krásný, teplý hlas, jevištní zjev a kouzlo osobnosti uplatňovala nejlépe v Carmen, jako Eboli, Amneris, Azucena... Zemřela 12. ledna 2015.

🎵 10. 7. 1982 zemřela rakouská sopranistka Maria Jeritza (*6. 10. 1887 v Brně). Dcera klempíře od 12 let soukromě studovala zpěv. Svou uměleckou dráhu zahájila ve sboru brněnského divadla. V lednu 1911 debutovala v Olomouci jako Elsa v *Lohengrinovi*, v květnu téhož roku zpívala pohostinsky v pražském ND, angažována zde nebyla. Stala se členkou vídeňské Lidové opery a od r. 1913 Dvorní opery. Od r. 1921 pravidelně hostovala v newyorské MET. Od konce 30. let žila v Americe a v Hollywoodu natočila řadu filmů. V letech 1949 – 52 byla znovu členkou Státní opery ve Vídni. Vynikala v dramatických rolích (Tosca, Carmen, Elsa...). Byla první Straussovou Ariadnou, zpívala Mařenku i Jenůfu (Víděň 16. 2. 1918, New York 1924).

🎵 11. 7. 1937 zemřel americký skladatel George Gershwin (*28. 9. 1898). Byl synem ruských židovských emigrantů. Někteří z jeho učitelů hudby mu poskytli znalosti klasické hudby evropské. Úspěchem písně *Swanee* byl už ve svých 19 letech zbaven hmotných starostí. Revuí *Lady be good* (1924) se prosadil jako skladatel muzikálů, k nimž mu psal texty převážně jeho bratr. Pokus o jednoaktovou černošskou operu (*Blue Monday*) nebyl úspěšný, ale na jejím základě vznikla symfonická skladba *Rhapsody in Blue* – velmi úspěšné spojení jazzových, tanečních a symfonických prvků. Z dalších děl tohoto zaměření se prosadila symfonická věta *Američan v Paříži*, *Kubánská ouvertura* a *klavírní koncert F dur*. Vrchol Gershwinova díla představuje opera *Porgy a Bess* (1935). Skladatel zemřel předčasně na mozkový nádor.

♪ 11. 7. 2022 oslavil 90. narozeniny Hans van Manen – hvězda současného baletu 2. poloviny 20. století, dlouholetý rezidenční choreograf nizozemských souborů (Naional Nederlandr Dans Theater).

♪ 16. 7. 1927 se narodil francouzský dirigent Serge Baudo. Syn profesora pařížské konzervatoře se v mládí věnoval jazzové hudbě. Absolvoval třídy komorní hry, bicích nástrojů a dirigování na konzervatoři v Paříži. Dirigentskou dráhu zahájil r. 1959 u rozhlasového orchestru v Nizze. Postupně hostoval u předních světových orchestrů a operních domů. Často spolupracoval s orchestry českými, v l. 2001 – 2006 byl šéfem FOK Praha, v r. 2019 vystupoval s Českou filharmonií. Je nositelem mnoha ocenění, mj. Ceny Gratias Agit a Artis Bohemiae Amicis.

♪ 18. 7. 1927 se narodil německý dirigent Kurt Masur. Studoval ve Vratislavi a Lipsku, nastoupil jako korepetitor a kapelník v Halle. Následovala řada orchestrů, Komická opera Berlín, byl šéfem Drážďanské filharmonie, poté šéfem Gewandhausorchestru. Hostoval i v USA.

♪ 27. 7. 1877 se v Bratislavě narodil maďarský skladatel, dirigent a klavírista Ernő Dohnányi (†9. 2. 1960). Jeho matka byla Slovenka z Banské Bystrice. Studoval klavír v Bratislavě a Budapešti. V l. 1905 – 16 byl profesorem klavírní hry na berlínské vysoké hudební škole. V r. 1919 vytvořil spolu s B. Bartókem a Z. Kodályem Hudební direktorium Republiky rad. Téhož roku se stal ředitelem budapešťské hudební akademie a dirigentem tamější filharmonie. Řídil premiéry Bartókových děl, často hostoval v Bratislavě. V Praze byl r. 1910 uveden jeho balet *Závoj Pierotčin*. Psal orchestrální skladby i opery. Od r. 1947 žil v Argentině a USA.

Osobnosti světové hudby – srpen

♪ 22. 8. 1862 se narodil francouzský skladatel Claude Achille Debussy (†25. 3. 1918). Syn nemajetných a nemuzikálních rodičů nechodil do školy. Jeho hudební talent náhodně objevila jedna Chopinova žačka a během 2 let ho připravila ke vstupu na pařížskou konzervatoř. Zde vynikal hrou z listu a v umění klavírního doprovodu, s nechtí se podvoloval pravidlům harmonie. Když r. 1880 požádala ruská mecenáška von Mecková pařížskou konzervatoř o domácího pianistu pro letní období, byl vyslán Debussy. S mecenáškou pobýval ve Švýcarsku, Itálii, Rusku. Kantátou *Marnotratný syn* (1884) získal Debussy Římskou cenu a stipendijní pobyt v Itálii. Dále skládal písňové a klavírní miniatury. První zcela osobitá orchestrální skladba *Preludium k Faunovu odpoledni* (podle Mallarmého básně) byla přijata s nadšením. Tři orchestrální nokturna *Oblaka*, *Slavnost*, *Sirény* obsahovala i ženský sbor. V l. 1893 – 1902 pracoval Debussy na opeře *Pelléas a Mélisanda* (podle dramatu M. Maeterlincka). Příběh podal zcela novým způsobem: vyloučil árie, sbory – děj plyne v rafinovaně monotónní deklamaci. Kritiky hovořily o umělecké dekadenci. Následující „*tři symfonické skicy*“ naznačují obrat k melodické linii. Návrat ke klavírní tvorbě vrcholí dvěma knihami klavírních Preludií a sonátami pro housle a pro violoncello. Další Debussyho činnost ochromila rakovina.

♪ 23. 8. 1937 zemřel francouzský skladatel Albert Roussel (*5. 4. 1869). Absolvoval námořní akademii a působil jako poddůstojník námořní služby. Pak studoval v Paříži hudbu – strávil tím 9 let, ale současně vedl výuku kontrapunktu. Po válce se věnoval výhradně skladbě. Balet *Pavoučí hostina*, opera – balet *Pádmávati*, balet *Bacchus a Ariadna*, operní hříčka *Odkaz tety Karolíny* (světová premiéra se konala v Olomouci v r. 1936). Z dalších děl: symfonie, serenády, klavírní koncert. V r. 1923 začal přátelský vztah A. Roussela s B. Martinů. „Přišel jsem k němu hledat řád, průzračnost, úměrnost, vkus a jasný, přesný a citový výraz...“.

♪ 28. 8. 1867 se narodil italský skladatel Umberto Giordano (†12. 11. 1948). Už během studia na milánské konzervatoři napsal svou první operu. Obrovský úspěch měl v milánské La Scale jeho *André*

Chénier (1897). Verismu s jeho smyslem pro okázalou tragičnost a efektní, sentimentem překypující zpěvy, zůstal Giordano věrný i v operách *Fedora* (1898), *Siberia*, *Madame Sans – Gène* (1915).

Co chybělo v minulých Zpravodajích

✂ 13. 5. 2022 zemřela španělská mezzosopranistka Tereza Berganza (*16. 3. 1935). Studovala v Madridu, v r. 1955 debutovala jako koncertní pěvkyně. V opeře poprvé vystoupila v Aix – en – Provence jako Dorabella v Mozartově opeře *Così fan tutte*. Hostovala na předních světových scénách. Temně zabarvený hlas byl vyzbrojen suverénní kolorатурní technikou a hudební inteligencí.

✂ 18. 5. 2022 zemřel basista Bohuslav Maršík (*11. 6. 1937). Působil v l. 1966 – 73 v Liberci, od r. 1974 v ND Praha. Z rolí: Vodník, Lutobor, Mustafa, Bartolo, Don Pasquale, Kecal, Velký inkvizitor, Komtur, Dikoj... Má řadu nahrávek v rozhlase, televizi i na gramofonových deskách. V l. 1988 – 93 vyučoval operní herectví na pražské konzervatoři.

✂ 27. května 2022 zemřela dlouholetá sólistka opery ND Praha Lenka Šmídová (*15. 12. 1961). Byla šéfem umělecké rady sólistů ND, věnovala se pedagogice. Její hlas jí umožnil přejít postupně od rolí dramatického sopránu k rolím mezzosopránovým a altovým (Káča, Eboli, Martinka, Háta, Carmen, Amneris, Fenena, Maddalena, Santuzza...). Hostovala v zahraničí, vystupovala ve veronské Aréně a několikrát v Opéra de Monte – Carlo. Vedle pěvecké kariéry působila i jako asistentka režie.

✂ 2. 6. 2022 zemřel v nedožitých 79 letech skladatel Jaromír Vogel. Skládal hudbu k filmům, televizním inscenacím, pohádkám, divadelním hrám.

✂ 12. června 2022 zemřel barytonista a režisér Miloslav Nekvasil (*6. 11. 1930). Po studiu na pražské konzervatoři byl angažován jako sólista do Ostravy. Tam také začala jeho režisérská dráha. Režiroval na všech českých operních scénách i v cizině. V l. 1962 – 72 byl profesorem operního herectví na ostravské konzervatoři i pražské HAMU. Od r. 1990 byl dvě sezony šéfem ostravské opery.

✂ Ve věku 89 zemřel 14. 6. 2022 herec a dabér Dalimil Klapka (*22. 5. 1933). Jeho herecká kariéra je spojena se Švandovým divadlem, kde působil 33 let. Hrál menší role ve filmech i seriálech, ale nejvíc ho proslavil dabing, ve kterém působil přes 60 let. Namluvil např. postavu inspektora Columba.

✂ 11. 6. 2022 zemřel český filmový a divadelní herec a dabér Stanislav Fišer (*14. 12. 1931). Ztvárnil na dvě stovky převážně menších rolí. Prosadil se i na divadelních prknech a byl znamenitým dabérem, za což získal v r. 1999 Cenu Františka Filipovského. Jeho hlasem mluvil např. Pierre Brice v roli Vinnetoua, Peter Sellers, ale i animovaný Asterix.

✂ 27. června 2022 zemřel ve věku nedožitých 79 let tanečník a choreograf Jan Minařík, který strávil významnou část své kariéry v německé Tanztheater Wuppertal Piny Bausch.

✂ 29. 6. 2022 zemřela v 87 letech sbormistryně Blanka Kulínská, která se téměř 60 let věnovala práci s dětskými sbory (v letech 1973 – 2011 byla sbormistryní sboru Bambini di Praga).

✂ 30. 6. 2022 zemřela mezzosopranistka Drahomíra Drobková – Návrátová (*29. 2. 1935). Zpěv studovala na brněnské konzervatoři. Angažována byla v Banské Bystrici, Ostravě, od r. 1983 pak v ND Praha. Z rolí: Martinka, Carmen, Ulrika, Azucena, Oktavián. Ortruda, Eboli, Amneris, Fenena... Věnovala se i pedagogické činnosti, často vystupovala koncertně.

Z domova

 Dvě exkluzivní představení inscenace *Šťěstí a pád krále Otakara* v režii Dušana Davida Pařízka uvede 18. a 19. srpna 2022 spolek Weiperspielen s původním obsazením v Mahenově divadle a záznam pořídí Česká televize. Karel Dobrý hraje poprvé divadelní roli v němčině (a češtině!) společně s mezinárodním souborem z Německa, České republiky, Rakouska, Maďarska a Švýcarska. Inscenace zaznamenala velký úspěch a byla oceněna při svém uvedení ve vídeňském Volkstheateru a v rámci Pražského divadelního festivalu německého jazyka Cenou české divadelní kritiky za „největší událost zahraničního divadla 2019“. Místo uvedení se přitom váže k historii hry – první představení tohoto kontroverzního dramatu se kdysi odehrálo v tomto tehdy „Německém městském divadle Brno“.

 Brno jako Evropské hlavní město kultury 2028? Brno kandiduje na Evropské hlavní město kultury pro rok 2028, jde o příležitost zviditelnit nejen město Brno a Jihomoravský kraj, ale i Českou republiku v mezinárodním měřítku. Soutěže se každý členský stát EU může zúčastnit pouze jednou za 15 let. V r. 2028 se tímto titulem bude moci pyšnit jedno město v ČR a jedno ve Francii. V ČR mají kromě Brna zájem i České Budějovice, Liberec a Broumov. Vítěz bude znám v r. 2024.

 XIX. ProART Festival v Brně se konal ve dnech 15. – 22. 7. v Místodržitelství paláci a vile Lów-Beer. Kromě uměleckých dílen 17 mezinárodních lektorů nabízel večerní program multižánrových představení a prezentací. Jednu z nich nabízíme 26. 9. a 3. 10. 2022: *Psota – Mistr* (taneční dokument o světové baletní legendě z Brna). Scénář, choreografie, režie – Martin Dvořák. Hudba – Jan Hanák Sonority, P. I. Čajkovskij, S. Prokofjev. Hlasy ze záznamu – Erika Kubálková, Olga Skálová, Aleš Slanina. Účinkují – Jana Příbylová, Martin Dvořák, Klára Uhlířová, Ondřej Sochůrek, Tereza Burešová, Ondřej Králíček. Ve spolupráci s Taneční konzervatoří Brno a vilou Lów-Beer.

 25. – 27. srpna 2022 Oslava folkloru a tradic – Biskupský dvůr – 25. ročník přehlídky folklorních souborů. Rozmanitý program na magickém místě s výhledem na svatopetrské věže zahájí folklorní sdružení Jánošík Brno.

 Festival Špilberk 15. – 25. 8. 2022 – Filharmonie Brno:

15. 8. *Romanticky pod hvězdami* (Mendelssohn Bartholdy, Čajkovskij...)

17. 8. John Williams 90: Hudba z filmů *Hvězdné války*, *Čelisti*

18. 8. Roman Dragoun & B-Side Band – brněnská artrocková legenda s pěveckým sborem

25. 8. *Novosvětská* – Janáček, Korngold, Dvořák

 Velké nádvoří hradu Špilberk – 23. ročník Letních shakespearovských slavností 16. 7. – 9. 8. 2022 (*Veselé paničky windsorské*, *Macbeth*, *Mnoho povyku pro nic*, *Hamlet*, *Sen noci svatojanské*, *Bouře*, *Koncert pro Mr. Shakespeara*, *Zimní pohádka*).

 Letos slavíme 200 let od narození Gregora Johanna Mendela. V týdnu od 17. do 24. července probíhal Festival Mendel. V jeho závěru zazněla v provedení souboru Opera Diversa komorní opera brněnského muzikologa a hudebního skladatele Miloše Štědrone „*Magnum Misterium Sacra et profana in vita Gregori Mendeli*“ v Rajském dvoře Augustiniánského kláštera na Starém Brně.

 V rámci oslav dvoustých narozenin G. J. Mendela se s blahopřáním tomuto géniovi, vědci a také opatu Augustiniánského kláštera na Starém Brně připojil Brno Contemporary Orchestra – *100 metronomů a jedna šifra pana Mendela*.

 200. výročí narození G. Mendela je věnována instalace soch domácích i zahraničních umělců v ulicích města Brna „Brno Art Open“ (červen – srpen). Více na www.dum-umeni.cz.

 Památky i „nepamátky“ dostanou peníze na opravy a údržbu. Zhruba 11 milionů Kč z rozpočtu města Brna zamíří k vlastníkům či správcům památkově významných staveb, ať už jsou formálně pa-

mátkově chráněny či ne. Peníze půjdou např. na opravy v kostele sv. Leopolda na Vídeňské, Nanebevzetí Panny Marie na Jezuitské nebo Nejsvětější Trojice na Božetěchově. Mezi projekty je také třeba dokončení včelína ve starobrněnském opatství, restaurování travertinového vstupu paláce Morava na rohu Malinovského náměstí nebo památková obnova diváckých lóží v Mahenově divadle.

 Smetanova Litomyšl: Ve městě se skvělou kulturní tradicí, krásným a cenným zámeckým divadélkem z r. 1798 a s rodnou světnicí B. Smetany povstala v r. 1949 myšlenka operního festivalu zasvěceného dílu B. Smetany. Zahajovací představení 1. ročníku (*Dalibor*) se uskutečnilo 4. 6. 1949 na zámeckém nádvoří v provedení umělců pražského ND (B. Blachut, M. Podvalová, Š. Petrová, V. Bednář...) – až do r. 1954 hostovalo pouze ND Praha. V r. 1957 poprvé Brno (*Čertova stěna*, *Dalibor*, *Prodaná nevěsta* a poprvé nesmetanovský titul – *Rusalka*. Účinkovali E. Hrubeš, Z. Kroupa, K. Belanová, J. Ulrych, A. Jurečka, J. Wysoczanská, J. Doubek, Z. Soušek, F. Roesler, L. Lesmanová). Dalším nesmetanovským titulem byl *Svätopluk* E. Suchoně, který v r. 1965 uvedla bratislavská opera. V l. 1966 – 73 a v r. 1975 se festival nekonal. V r. 1977 neměl vysloveně smetanovský program – vedle *Prodané nevěsty* se hrála Martinů *Veselohra na mostě* a Dvořákův *Jakobín*. V r. 1978 se v Litomyšli hrály poprvé české opery moderní (Boháčovy *Námluvy* a Jiráskův *Medvěd*), v r. 1979 byl poprvé hrán Fibich, v r. 1983 Janáček, v r. 1989 Brno provedlo i titul autora nečeského – Verdiho *Simona Boccanegra*. V devadesátých letech dostal festival novou, výrazně bohatší tvářnost nejen obohacením o koncerty ve Smetanově domě, ale i další dramaturgickou pestrostí.

 64. ročník festivalu Smetanova Litomyšl uzavřel 5. července koncert – poloscénické uvedení oratoria Jana Zástěry k počtě sv. Ludmily Mučednice. Mluvenou roli hlavní postavy ztvárnila legendární 96letá herečka Soňa Červená.

 Divadlo J. K. Tyla v Plzni má dlouhodobou tradici v uvádění soudobých děl. Nyní operní soubor uvedl ve světové premiéře dílo přední současné české skladatelky Sylvie Bodorové, operu *Quo vadis*. Premiéra se konala 11. 6. 2022.

 První ročník festivalu *Hvězdy nad Vltavou* se konal od 3. 7. 2022 v Českých Budějovicích, město, které stejně jako Brno aspiruje na titul „Evropské město kultury“. Petr Altrichter řídil slavnostní koncert: 9. *Beethovenovu symfonii*, Český filharmonický sbor Brno, vynikající sólisté... Vylosovaný výherce vstupenky bude poctěn privátním koncertem uměleckého šéfa festivalu Pavla Šporcla.

 12. 7. 2022 vystoupila Dagmar Pecková na slavnostním pietním koncertě „*Památník ticha*“ v malé dvoraně veletržního paláce, který se konal jako vzpomínka na definitivní likvidaci tzv. Terezínského rodinného tábora v Osvětimi – Birkenau 8. – 12. července 1944. Pěvkyně si vybrala Dvořákovy *Biblické písně*, na klavír ji doprovodil Karel Vrtiška.

 19. ročník Svatováclavského festivalu uvede nejdražší koncert ve své historii – letos bude hostit mezzosopranistku Elinu Garanču.

 Tenorista Petr Nekoranec získal prestižní Cenu Jiřího Bělohávků. Je určena umělci do 30 let za mimořádný umělecký výkon.

 Mezinárodní letní hudební akademie Kroměříž 12. – 20. srpna 2022 (Hudeček, Kněžíková, Plachetka, Netopil, Pavlica a další). www.hudebnikromeriz.cz.

 Od 1. 7. do 4. 9. 2022 Státní zámek Rájec nad Svitavou: „*Když salonem zněla hudba*“. Výstava hudebních nástrojů, gramofonů, flašinetů, hracích skříněk a dalších předmětů, dokládajících muzicírování v aristokratických domech. Součástí výstavy je také mimořádné otevření Hudebního pokoje s klavírem.

 Mezinárodní ceny TREBBIA 2022 byly předány. 20. ročník se uskutečnil 12. 6. 2022 v krásném prostředí Španělského sálu pražského hradu. Kulturní rámec zajistil Symfonický orchestr českého rozhlasu za řízení Leoše Svárovského a sólisté – houslista Ivan Ženatý, tenorista Štefan Margita a sopránistka Alena Miró. Mezinárodní cenu za celoživotní dílo obdržela altistka Soňa Červená.

 Divadlo F. X. Šaldy v Liberci připravuje projekt, který propojí všechny tři soubory. Opera, balet i činohra připravují společnou inscenaci.

 ND moravskoslezské v Ostravě vstoupí do nové divadelní sezony s mottem „*Světlo prochází tmou*“. Soubor představí v sezoně 2022/23 sedm nových titulů od baroka po 20. století. Soubor baletu chystá dvě premiéry.

Ze světa

 Svůj úspěšný debut na Thurn und Taxis Schlossfestspiele v německém Řezně měl soubor brněnské opery již před několika lety s inscenací Pucciniho opery *Tosca*. Letos v červenci se vrátil, aby v prostředí zámeckého nádvoří odehrál dvě představení Verdiho opery *Otello*, která měla v Brně premiéru 17. června 2022. Festival patří k prestižním akcím, a tak se brněnské divadlo představuje např. vedle koncertu Eliny Garanči a dalších významných umělců.

 Česká kolorатурní sopránistka Lucie Kaňková se stala vítězkou mezinárodní pěvecké soutěže Mimas Music Festival v Itálii. Účastnila se áriemi Královny noci z *Kouzelné flétny*, Philine z opery *Mignon* A. Thomase a Gildy z Verdiho *Rigoletta*.

 Collegium 1704 a Collegium Vocale zavítalo 7. 7. 2022 do hessenského kláštera na festival Rheingau (zaznělo oratorium G. F. Händela *Mesiáš*).

 Moravská filharmonie Olomouc zavítala do Chorvatska. Vystoupila v Záhřebu a v Daruvaru u příležitosti zahájení předsednictví ČR v Radě Evropy a stého výročí založení Svazu Čechů v Chorvatsku.

 Štefan Margita zpíval roli Šujského v Musorgského *Borisi Godunovovi* ve Stuttgartu.

 MET New York – v Händelově *Rodelindě* vytvořil roli Garibaldiho Adam Plachetka.

 V Hamburku vystoupili čeští pěvci v Mozartově *Donu Giovannim* (Jana Kurucová – Donna Elvira) a v opeře G. Pucciniho *Madama Butterfly* Pavel Černocho (Pinkerton).

 V Bonnu se v červnu uskutečnila třetí červnová premiéra českého choreografa a tanečníka Jiřího Bartovance, který dlouhodobě působí v Německu.

 Mnichovský operní festival při Bavorské opeře uvedl v červenci dvě představení Janáčkovy opery *Příhody lišky Bystroušky*. Dirigoval Robert Jindra.

 Jsou opery, které najdete na repertoáru většiny světových operních scén. A jsou takové, které se neobjevují často. Mezi ně určitě patří opera Benjamina Brittena *Peter Grimes*, která měla v Brně premiéru 9. října 2021. Stejný titul byste našli 2. února 2022 na programu vídeňské Státní opery. Titulní roli ve zmíněné inscenaci vytvořila německá tenorová hvězda Jonas Kaufmann. Ten na této scéně poprvé vystoupil v r. 2006 jako Tamino v Mozartově *Kouzelné flétně*.

 Mnichovskými slavnostními hrami každoročně vrcholí operní a baletní sezona v Bavorské státní opeře. Letos byl konec sezony ozdoben premiérou oper *Trójané* H. Berlioze a *Ďáblové z Londunu* K. Pendereckého. (Na programu bylo 13 oper, 4 balety, 5 komorních koncertů, písňové recitály.)

 Na Salcburském festivalu, který v Mozartově rakouském rodišti začal 18. 7. 2022 a potrvá do 31. 8. 2022 jsou letos v programu významné české stopy. Jakub Hruša nastuduje s Vídeňskými filharmoniky a mezinárodní sestavou pěvců Janáčkovu operu *Káťa Kabanová*. Václav Luks s Collegiem 1704 uvede Myslivečkovovo oratorium *Abramo ed Isacco*. Zazní i Smetanova *Má vlast*.

🌐 Po 76. se ve dnech 20. 7. – 21. 8. 2022 koná letní festival v Bregenzu. Na scéně Bodamského jezera se hraje Pucciniho opera *Madama Butterfly*. V Bregenzu je Pražský filharmonický sbor v čele s Lukášem Vasilkem. Mimo účinkování v opeře vystoupil 21. 7. v místním Festspielhausu premiérově v opeře *Siberia* od Umberta Giordana.

🌐 Na prestižní skotské divadelní přehlídce Edinburgh Festival Fringe budou Českou republiku reprezentovat dva soubory: Cirk La Putyka a Losers Cirque Company.

🌐 Ruská sopranistka Anna Netrebko byla za roli Lady Macbeth ve Vídeňské státní opeře nominována na cenu Österreichischen Musiktheaterpreis 2022 za nejlepší ženský výkon. Je jednou ze čtyř soutěžících, které nominovala porota složená z rakouských hudebních kritiků. Výsledek bude znám 13. 9. 2022.

🌐 Anna Netrebko, která po ruské invazi na Ukrajinu zrušila (pro jistotu, dřív, než by to udělali pořadatelé) svá vystoupení, se v Paříži vrátila s velkými ovacemi na pódium.

🌐 Italská La Scala zahájí divadelní sezonu 2022/23 operou *Boris Godunov* M. P. Musorgského v provedení ruských umělců.

🌐 22. července 2022 zemřel v Bavorské státní opeře přímo při dirigování Straussovy opery *Mlčenlivá žena* dirigent Stefan Soltész (73 let). Zhroutil se těsně před koncem prvního dějství opery a přes okamžitou pomoc lékaře po chvíli zemřel (pravděpodobně šlo o srdeční příhodu).

Nabídky, informace

▶ Opera NdB uvede v srpnu ještě dvě představení na Špilberku. Bude to 27. 8. 2022 v 19 hod. Pucciniho *Tosca* a 28. 8. 2022 v 19 hod. pak Rossiniho opera *Lazebník sevillský*.

▶ V přírodním areálu amfiteátru v Mikulově hraje Opera NdB 30. 8. 2022 *La traviata* a 31. 8. 2022 Bizetovu *Carmen*. Přírodní amfiteátr je umístěn v parku pod mikulovským kopcem Turoid, začátky představení jsou v 19 hod. Z Brna a dalších obcí budou podle zájmu do Mikulova vypraveny autobusy cestovní kanceláře ČEBUS. Pro více informací: zákaznické centrum NdB tel. 542 158 120 nebo CK ČEBUS tel. 542 217 898.

Premiéry sezony 2022/2023

Opera:

- Leoš Janáček: *Z mrtvého domu/Glagolská mše*. Režie Jiří Heřman, dirigent Jakub Hrůša. Premiéra 2. listopadu 2022 – zahájení 8. ročníku festivalu Janáček Brno
- Franz Lehár: *Veselá vdova*. Tým režisérky Magdaleny Švecové. Premiéra 3. února 2023.
- Giuseppe Verdi: *Falstaff*. Režie Ondřej Havelka. Premiéra 5. dubna 2023.
- Richard Strauss: *Salome*. Režie David Radok, dirigent Marko Ivanovič. Premiéra 17. června 2023.

Balet:

- Bolero - Mountain Call/Unanswered Question/Walking Mad. Hudba Maurice Ravel, Philip Glass, Balanescu Quartet a další, choreografie Dan Datcu, Mário Radačovský, Johan Inger. Premiéra 23. září 2022.
- Balanchine – Serenade/Episodes/Concerto Barocco/Tschaikovsky Pas de deux. Choreografie George Balanchine. Premiéra 5. května 2023.

Činohra:

- Roland Schimmelpfennig: *Zlatý drak*. Režie Martin Glaser. Premiéra 7. října 2022.
- Maxim Gorkij/Tomáš Vůjtek: *Na dně*. Režie Ivan Krejčí. Premiéra 14. října 2022.
- Julius Zeyer/Jaroslav Vostrý: *Neklan*. Režie Štěpán Pácl. Premiéra 2. prosince 2022.
- Petr Stančík: *Starý dobrý Nový (Oldřich)*. Režie Natálie Deáková. Premiéra 9. prosince 2022.
- Marek Šindelka: *Feminista*. Režie Aminata Keita. Premiéra 17. února 2023.
- Samuel Beckett: *Čekání na Godota*. Režie Michal Vajdička. Premiéra 24. února 2023.
- Arthur Schnitzler: *Anatol*. Režie Peter Gábor. Premiéra 21. dubna 2023.
- Michael Frayn: *Bez roucha*. Režie Lukáš Brutovský. Premiéra 28. dubna 2023.
- Pavel Landovský: *Hodinový hoteliér*. Režie Štěpán Pácl. Premiéra 9. června 2023.
- Pierre Corneille: *Lhář*. Režie Aminata Keita. Premiéra 23. června 2023.

Vážení a milí přátelé,

léto je v plném proudu a je tedy čas vydat se za odpočinkem, zážitky, mořem, sluníčkem, památkami... Zapomeňte na starosti všedních dní, nabírejte energii na další – už zase pracovní – období. A opatrujte se! Členové výboru SPNdB se těší na shledání s Vámi v nové divadelní sezoně 2022/2023.
Jana Veselá

Použité zdroje:

Malá encyklopedie české opery	Katalog NdB
Malá encyklopedie hudby	Webové stránky NdB
Osobnosti světové hudby	Denní tisk a internet
Oxfordský slovník opery	KAM v Brně
Postavy brněnského jeviště	Das Opernglas
Metropolitan	

Uzávěrka Zpravodaje dne: 4. srpna 2022

Neprodejné. Zpravodaj vydává Spolek přátel NdB, Jugoslávská 652/98, 613 00 Brno, IČ 48510777 pro vnitřní potřebu.